

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Янка Русева Тоцева (Европейски политехнически
университет)

член на научното жури със заповед на Ректора № РД 38-366/11.07.2019 г.

**за дисертационен труд за придобиване на образователната и научна
степен „доктор”**

**на тема: „РЕТОРИЧНИ ОСОБЕНОСТИ НА СЪВРЕМЕННАТА
АКАДЕМИЧНА КОМУНИКАЦИЯ“,**

разработен от **Анита Петрова Николова**, редовен докторант към катедра
„Реторика“ по научно направление 2.3. Философия (Академична реторика
и комуникация)

1. Данни за докторанта и процедурата

Анита Петрова Николова е завършила Софийския университет „Св. Климент Охридски“, в който е придобила бакалавърска и магистърска степен в областта на филологическите науки. Зачислена е за редовен докторант в катедра „Реторика“ със заповед РД 20.1072/18.07.2016, с шифър и наименование на научната специалност: 2.3. Философия (Академична реторика и комуникация) и тема на дисертацията „Реторични особености на съвременната академична комуникация“. Положила е успешно всички изпити по учебния план и е покрила изискванията за придобиване на кредити. По време на докторантурата е участвала в един научен проект по ФНИ и пет конференции. Отчислена е с право на защита през юни 2019 година. На 27.06.2019 г. е проведена предварителната защита в катедрата, на която дисертационният труд е оценен положително и е насочен за защита пред научно жури. Спазени са процедурните и законовите изисквания по време на докторантурата.

2. Данни за дисертацията и автореферата.

Дисертационният труд се състои от 205 страници текст структуриран в увод, четири глави и заключение. При подготовката му са използвани общо 149 литературни

източници, като от тях на кирилица са 88 и 61 на латиница. Към работата са добавени 6 приложения с общ обем от 142 страници подвързани в отделно книжно тяло.

Уводът обосновава актуалността на проблематиката свързана със съвременната академична комуникация. Представен е обекта на изследване – „съвременни проявления на академичната комуникация ... в частност обект са видео лекциите и курсовете от платформите за обучение Coursera и MOOCs“. Като предмет са посочени: „нагласите на студентите при използване на ресурси в процеса на университетското им образование по отношение на обучението им и промените в академичната комуникация.“ Изведени са целта и задачите на дисертационния труд. Изказани са три изследователски хипотези. Направен е опит за представяне на дизайна на изследването и накратко е представена структурата.

Първата глава „Науката реторика: поява, развитие, основни понятия и съвременни проявления“ е в обем от 45 страници. В нея се прави преглед на основните понятия в реторическата наука и се описва нейното развитие от Античността до наши дни и връзката ѝ с други науки. Въведени са основни реторични термини, сред които „оратор“, „реч“, „аудитория“, „реторични канони“, „аргументация, фигури“ и други. Представени са прояви на академичната реторика при вземане на решения в университетите и при церемонии. Също така се обръща специално внимание на академичната реторика в процеса на университетското обучение. След това се представят реторичните канони, класификации, аргументация и фигури. В последната част 1.8. Съвременни проявления на реториката /визуална и виртуална реторика/ се прави теоретичен преглед на литературата в тази нова и модерна научна област. Показани са знания в областта на реториката и умения за обзор в исторически и теоретичен план.

Втора глава „Академична комуникация – същност, класификации и жанрове“ е в обем от 37 страници. В нея са разгледани теоретични постановки за комуникацията като процес, видовете комуникация и техните класификации. Основно внимание, с оглед темата на дисертационния труд, е отделено на същността, жанровете и класификациите на академичната комуникация. Същността и жанровете на виртуалната академична комуникация са разгледани в контекста на променящата се образователна среда през 21. век, за която е характерно от една страна широкото навлизане на дигитални технологии, а от друга на нови генерации студенти (поколенията Y и Z). Направен е опит за анализ на понятията: „електронно обучение“, „виртуално

обучение“, „дигитално обучение“, „смесено обучение“, „мобилно обучение. В последната част лаконично са представени част от характеристиките на преподавателите и студентите през 21. век, като тук е било възможно да се направят повече релации, анализът да се задълбочи и да се изведат тенденции.

Трета глава „Реторичен и комуникативен анализ на видео лекциите в платформите за обучение Coursera и Massive Open Online Courses“ е в обем от 51 страници. В началото са описани методите и етапите на изследването. Представен е концептуален модел за анализ на курсовете от двете платформи за обучение – Coursera и Massive Open Online Courses. Обосновани са пет критерия с по пет показателя, на базата на които са направени комуникативен и реторичен анализ на 200 видео лекции от общо девет курса от двете платформи. Изведени са съдържателно тематичните и структурните особености на лекциите. Подробно са анализирани реторичните им характеристики. Дисертантката е демонстрирала умения да се прави анализ на база корпус и изведени параметри, както и да се установят реторични особености на равнище структура, аргументи и неезикови средства използвани от академичните оратори във видео лекциите.

Четвърта глава е озаглавена: „Емпирично изследване на съвременната академична комуникация“. Тя започва с представяне на предмета, целите, задачите, особеностите и ограниченията на емпиричното изследване, последвано от описание на етапите. Концептуалният модел на емпиричното изследване включва критериите и индикаторите, а също така и описанието на анкетата и структурата на картата. Основната част от тази глава е посветена на анализа на резултатите от анкетиранията на студентите. Представена е извадката и начина на събиране на данни. След това са анализирани резултатите от честотния дескриптивен анализ и са посочени някои значими разлики при кростабулациите. Част от резултатите са визуализирани със стълбови диаграми. От направените изводи в края на главата става ясно, че е потвърдена третата хипотеза, а също така са изведени тенденции относно използването на електронни образователни ресурси от студентите от извадката.

Може да се приеме, че докторантът Анита Николова показва добри умения за реализиране на емпирично изследване и използване на количествени методи.

В *заключението* е направен преглед на постигнатото в дисертационния труд както по отношение на теоретичната част, а така също и в емпиричното изследване.

Авторефератът е разработен съгласно изискванията и отразява основните положения на дисертационния труд.

3. Научни приноси

Научните приноси в дисертационния труд условно могат да се открият в две посоки – в научно-теоретичен план и свързани с изследователската работа.

Приемам като цяло приносите, но считам, че вторият авторски принос в теоретичната част не е обосноваван в достатъчна степен, а само маркиран.

4. Публикации и участия в научни форуми.

По темата на дисертацията са представени 6 научни публикации, от които една е в съавторство с научния ръководител и трети съавтор. Четири от тях са в сборници от научни конференции у нас, една е в Годишника на СУ, а вече спомената със съавторството – в списание в чужбина.

5. Оценка на дисертационния труд

Към силните страни на представения труд могат да се посочат:

- сериозното и отговорно отношение на авторката Анита Николова към проучването и разработването на проблема;
- задълбоченият реторичен анализ на корпуса от 200 лекции в двете платформи Coursera и Massive Open Online Courses, който се прави на базата на изведените критерии по области;
- богатото емпирично изследване, в което са включени близо 400 студенти от седем университета;
- изведените резултати и тенденции за реалните практики на студентите относно ползването на електронно базирани образователни ресурси.

6. Препоръки и бележки

Към работата могат да се отправят някои препоръки, свързани с подобряването ѝ:

1. В увода на стр. 6 са посочени три изследователски хипотези, като някои от тях са по-скоро твърдения, а не следват модела на хипотеза - ако ... то. Също така относно първата хипотеза, от заключението не става ясно дали е доказана или не.

2. Необходимо е в увода да се прецизира обектът на научното изследване и да остане само „съвременни проявления на академичната комуникация“, без стесняването

до „видео лекциите и курсовете от платформите за обучение Coursera и MOOCs“, защото в първите две теоретични глави прегледът надхвърля този обект.

3. Работата би спечелила, ако се обединят първа и втора глава и от първа отпаднат текстовете, в които има елементи на повествование при обзора и текстове, свързани с историята на реториката от Античността до наши дни, защото те не са пряко свързани с темата на дисертационния труд. Ако това бъде направено теоретичният преглед и анализ би се концентрирал по-успешно около реторичните особености на академичната комуникация.

4. Докторантът Анита Николова може да работи в посока изграждане на изследователски умения при установяване на критерии и индикатори самостоятелно и същевременно при работа по указания на компетентни учени, да развива критично мислене и да достига до изводи и обобщения.

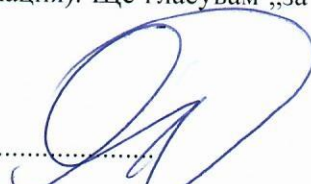
Заклучение

Независимо от направените забележки, представеният труд има обективни достойнства като принос в изследването на проблема за реторичните особености на съвременната академична комуникация. Емпиричното изследване и анализът на резултатите с направените от него изводи дават насоки за подобряване на качеството и ефективността на съвременната академична комуникация между университетските преподаватели и техните студенти от генерациите Y и Z.

В заключение може да се каже, че дисертационният труд има цялостен и завършен вид, в който е разработвана модерна и практико-приложима тема. Видима е оригиналната авторска концепция и нейното практическо апробиране.

Дисертационният труд притежава всички необходими качества, за да бъде присъдена на Анита Николова образователната и научната степен „доктор“ по научно направление 2.3. Философия (Академична реторика и комуникация). Ще гласувам „за“ за това предложение.

09.09.2019 г.

.....
(проф. д-р Янка Тоцева)